

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2020 ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΕΠΑ.Λ.
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ

1^η δραστηριότητα

A1. Σε άρθρο που διάβασα σχετικά με τη σπουδαιότητα της καθιέρωσης της Παγκόσμιας Ημέρας για το νερό, δίνονταν στοιχεία έρευνας σχετικά με την έλλειψη καθαρού νερού παγκοσμίως τονίζοντας την αναγκαιότητα αναγνώρισης της ζωογόνου δύναμής του. Επίσης, επισημαίνονταν οι λόγοι για την καθιέρωση της Ημέρας εξαιτίας των θυμάτων λειψυδρίας σε έλλογο κα άλογο φύση υπενθυμίζοντας παράλληλα την αξία του νερού για το ανθρώπινο σώμα. Η έρευνα συνέχιζε με τις δυσμενείς προβλέψεις και τα αίτια της επιδείνωσης της κατάστασης. Τέλος, επαινούσαν η στάση των συνειδητοποιημένων πολιτών και καλλιτεχνών τονίζοντας την αξία της συλλογικής ευθύνης.

2^η δραστηριότητα

A2. «SOS: Υδάτινη κραυγή αγωνίας».

Ο τίτλος συνδέεται άμεσα με το περιεχόμενο του κειμένου, αφού δηλώνει με παραστατικό τρόπο την αναγκαιότητα συλλογικής ενεργοποίησης και ευαισθητοποίησης για τη σωτηρία του περιβάλλοντος του υδάτινου στοιχείου, καθώς το κείμενο εξηγεί με στοιχεία τον παγκόσμιο κίνδυνο από τη λειψυδρία και την έλλειψη πόσιμου νερού, τόσο για τον άνθρωπο όσο και για τη φύση. Το νερό εκπέμπει λοιπόν SOS, το γνωστό σε όλους μας παγκόσμιο σήμα κινδύνου.

A3. Ο αρθρογράφος εκφράζει την καθολικότητα του φαινομένου και τη συλλογικότητα, καθώς το νερό μας αφορά όλους. Προσδίδει αμεσότητα, ζωντάνια και ζεστασιά στον λόγο. Ο συγγραφέας προσεγγίζει συναισθηματικά εμάς τους αναγνώστες που βιώνουμε κοινές ανησυχίες για τη διεθνή υδάτινη κρίση. Καθιστά τον λόγο του πιο πειστικό, γιατί δηλώνει ότι εκπροσωπεί εμάς τους πολίτες στο σύνολο. Επίσης, υπογραμμίζει την κοινή ευθύνη και επισημαίνει τις κοινές διαστάσεις του προβλήματος. Έτσι, προκαλεί το ενδιαφέρον των αναγνωστών και μας καθιστά κοινωνούς των ιδεών του για ένα θέμα που πρέπει να μας απασχολεί όλους καθώς το νερό δίνει ζωή, το νερό είναι ζωή.

A4.

- α) οικουμενική προτεραιότητα
- β) καταβεβλημένες γυναίκες

- γ) έχουν εγκαταλείψει τα σπίτια τους
δ) σημαίνουν τον κώδωνα
ε) ατμοσφαιρική ρύπανση
στ) να χειροτερεύσουν την κατάσταση

3^η δραστηριότητα

A5.

Επικοινωνιακή
περίσταση: Σχολικό
περιβάλλον

Γλώσσας: α'
πληθυντικό, γ' ενικό/
πληθυντικό, β'
πληθυντικό
(αποστροφές), οριστική
(διαπιστώσεις,
γεγονότα, βεβαιότητες)
υποτακτική
(πιθανότητες,
δυνατότητες, υποθέσεις,
προτροπές)

Ύφος: άμεσο, οικείο
(χωρίς έντονη
προφορικότητα)

Προσφώνηση: Αγαπητοί συμμαθητές, συμμαθήτριες,

Πρόλογος: Το νερό εκπέμπει σήμα κινδύνου και όλοι εμείς δυστυχώς αδιαφορούμε κλείνοντας τα αυτιά στις συνεχείς εκκλήσεις του επιστημονικού κόσμου. Με την ευκαιρία λοιπόν της σημερινής μας συζήτησης και με αφορμή το άρθρο του Κοσμά Βίδου για την Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό παίρνω την πρωτοβουλία να σας απευθυνθώ προκειμένου να σας εκφράσω τις σκέψεις και τους προβληματισμούς μου για το κατά πώς εμείς οι νέοι μπορούμε να προστατεύσουμε τον υδάτινο ορίζοντα.

Κύριο θέμα:

- Σωστή ενημέρωση και διεκδίκηση από τους μαθητές θεωρητικής και έμπρακτης επαφής με το περιβάλλον και κυρίως με το νερό μέσω του σχολείου (δράσεις για καθαρισμό ακτών, ποταμών, λιμνών κ.α.)
- Ενεργή συμμετοχή σε κοινωνικές δράσεις και ακτιβιστικές ενέργειες με στόχο την περαιτέρω ευαισθητοποίηση των συνομηλίκων μας και της κοινωνίας εν γένει.
- Απόκτηση οικολογικής καταναλωτικής συνείδησης. Ένα σημαντικό βήμα για την ενεργή προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών του πόρων είναι η ευαισθητοποίηση των νέων ώστε μέσω των καταναλωτικών τους συνηθειών να επιλέγουν εταιρείες φιλικές προς το περιβάλλον.
- Περιορισμός της άσκοπης υπερκατανάλωσης του νερού που έχει ως στόχο το σεβασμό των παγκόσμιων αναγκών.
- Μέσω των πολλαπλών ερεθισμάτων που εισπράττουν οι νέοι από την επαφή τους με τα παγκόσμια μέσα κοινωνικής δικτύωσης η φωνή τους και οι δράσεις

τους μπορούν να διαφημιστούν» και να ενωθούν νοερά και μη με παγκόσμιες πρωτοβουλίες (πορείες, συναυλίες, εκδηλώσεις, διαδικτυακές αναρτήσεις).

Επίλογος: Κλείνοντας, θα ήθελα να αφουγκραστείτε τις ανησυχίες μου και με δεδομένο ότι κι εσείς συμμερίζεστε τις απόψεις μου είμαι σίγουρος ότι όλοι μαζί κι ο καθένας ξεχωριστά θα ενωθούμε για να σώσουμε τον υδάτινο κόσμο μας.

Αποφώνηση: Ευχαριστώ για την προσοχή.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

B1. Το πρόβλημα του Μαρκοβάλντο εστιάζεται στην εξασφάλιση υγιεινής τροφής χωρίς ενδιάμεσους. Αποφασίζει λοιπόν να ψάχνει καθημερινά καθαρά νερά για ψάρεμα μακριά από την πόλη («Εκεί στην πόλη... την πετονια μου») φθάνοντας τελικά στο ιδανικό, όπως πίστευε, σημείο («ξαφνικά παραμερίζοντας στα βουνά», «δεν πίστευε στα μάτια του... εκτός απ' αυτόν»). Το αποτέλεσμα της επιδίωξής του είναι αποθαρρυντικό, παρά την πρόσκαιρη ικανοποίηση, καθώς ένας αγροφύλακας του φανερώνει τον επικίνδυνο λόγο της πληθώρας των ψαριών που δεν είναι άλλος από τα μολυσμένα ύδατα εξαιτίας του εργοστασίου («αν τα ψάρεψες εδώ κάτω... παραπάνω;», «το ποτάμι... ψάρια»).

2^η δραστηριότητα

B2. α) Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί περιγραφή, διάλογο και μονόλογο, ανάμεσα σε άλλους αφηγηματικούς τρόπους στο κείμενό του για να προσδώσει παραστατικότητα, ζωντάνια και ένταση στο κείμενο, ώστε να καταστεί σαφές το μήνυμα της μόλυνσης και της επικινδυνότητας αυτής στην καθημερινότητα των ανθρώπων της πόλης.

Περιγραφή: «και πράγματι έδειχνε ένα μακρύ... το βιολετί»

Διάλογος: «-Ει εσείς!...και παραπάνω;»

Μονόλογος: «Πρέπει να βρω... εκεί θα ρίζω την πετονια μου».

B2. β) Στην περίοδο εντοπίζεται το εκφραστικό μέσο της παρομοίωσης («ήταν ένα πλάτωμα του ποταμού, σαν μια μικρή ήσυχη λεκάνη»). Μέσω της παρομοίωσης ο συγγραφέας παραλληλίζει το άνοιγμα που σχημάτιζε ο ποταμός με ήρεμη μικροσκοπική λεκάνη, προκειμένου μέσω του δεύτερου συγκρινόμενου στοιχείου να διαφανεί πιο ξεκάθαρα και να αισθητοποιηθεί η ειδυλλιακή ησυχία του τοπίου. Αυτό το καθιστούσε ιδανικό για ψάρεμα, καθώς έλειπε η συνήθης ορμητικότητα ενός ποταμού παραπέμποντας σε ήρεμη λίμνη.

(Εναλλακτική απάντηση: Εικόνα «ήταν ένα πλάτωμα... λίμνη στα βουνά». Οπτική εικόνα η οποία στοχεύει στο να αισθητοποιήσει μέσω της γλαφυρής περιγραφής την

μαγευτική ατμόσφαιρα και το απόσκοπο τοπίο φαινομενικά μακριά από την ανθρώπινη παρουσία. Ο λόγος καθίσταται ζωντανός και απόλυτα παραστατικός.)

3^η δραστηριότητα

B3. Ο Μαρκοβάλντο αντιμετωπίζει έντονα την κατάσταση της ρύπανσης της φύσης μέσα στην πόλη και προσπαθεί αγωνιωδώς να εντοπίσει εναλλακτικούς τρόπους εύρεσης τροφής σε καθαρά νερά. Η περιπέτεια του πρωταγωνιστή με κάνει να αναλογίζομαι για το κακό που οι άνθρωποι έχουν προκαλέσει στο ίδιο τους το «σπίτι», αδιαφορώντας για τις άμεσες συνέπειες στην ποιότητα ζωής τους. Απορίες γεννά το πώς ο άνθρωπος κατάφερε να απευαισθητοποιηθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να αδιαφορεί για το περιβάλλον του και να θέτει σε άμεσο κίνδυνο τη ζωή του, ψαρεύοντας σε μολυσμένα νερά. Ακόμη κι αν ο ήρωας βέβαια επεδιώξε να αναζητήσει εναλλακτική λύση, το κακό που είχε προκληθεί ήταν μη αναστρέψιμο.

Απογοήτευση και αποστροφή για την ανθρώπινη αδιαφορία νιώθει κανείς διαβάζοντας το κείμενο, καθώς μας φέρνει αντιμέτωπους με τη σκληρή πραγματικότητα για την οποία όλοι μας εθελουφλούμε. Προσωρινή ανακούφιση ένιωσα για το ειδυλλιακό τοπίο που εντόπισε ο ήρωας κοντά στην πόλη, αλλά γρήγορα αντικαταστάθηκε από θυμό και αγωνία για την έκταση του προβλήματος της μόλυνσης στον υδάτινο κόσμο κι όχι μόνο. Έτσι, το μυαλό και η ψυχή μου συμπορεύονται σε μονοπάτια «κάθαρσης».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Τα θέματα κρίνονται απαιτητικά και οι μαθητές έπρεπε να εστιάσουν στο υδάτινο στοιχείο χωρίς γενικεύσεις στο περιβάλλον. Η 1^η δραστηριότητα αφορούσε ολόκληρο το κείμενο με εστίαση στην σημασία της καθιέρωσης της Παγκόσμιας Ημέρας Νερού. Η 2^η δραστηριότητα αξιοποίησε στοιχεία θεωρίας σε συνδυασμό με την κριτική ικανότητα των μαθητών. Η 3^η δραστηριότητα απαιτούσε επικοινωνιακό πλαίσιο και αναφορά σε τρόπους αντιμετώπισης.

Το λογοτεχνικό κείμενο απαιτούσε καλή κατανόηση των νοημάτων και οι ασκήσεις απαιτούσαν καλή γνώση των αφηγηματικών τεχνικών. Η 3^η δραστηριότητα κινείται σε προσωπικές τεκμηριωμένες απόψεις που χωρίζονταν σε σκέψεις και συναισθήματα.

Επιμέλεια Απαντήσεων: Δήμητρα Γκούμπλια

Αναστάσιος Ζαρκάδης